

Yhteenveto Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen arviointituloksista: Koulutusjärjestelmän kehittämistarpeet muuttuvassa toimintaympäristössä

2.4 Korkeakoulutus

Karvin toteuttaman korkeakoulujen laatujärjestelmien kolmannen auditointikierroksen tulosten mukaan korkeakoulujen yhteiskunnallinen vuorovaikutus ja vaikuttavuus olivat edellisiin auditointikierroksiin verrattuna aiempaa tavoitteellisempia, ja korkeakoulujen asema alueellisten elinkeinojen ja työelämän kehittäjinä oli vakiintunut. Korkeakoulujen strateginen ja tiedolla johtaminen kehittyivät kolmen korkeakoulujen auditointikierroksen aikana ja ne olivat kolmannella auditointikierroksella monissa korkeakouluissa hyvin systemaattista toimintaa. Toiminnanohjaus, laatujärjestelmän kehittäminen ja strategiset tavoitteet olivat nivoutuneet tiiviisti yhteen.

Suomalaisten korkeakoulujen erityinen vahvuus on kehittämismyönteisyys sekä osallistava ja avoin laatukulttuuri. Opiskelijoiden ääni kuuluu päätöksenteossa ja kehittämistyössä. Korkeakoulujen laatujärjestelmiä on kehitetty pitkäjänteisesti. Jatkuvan kehittämisen malli (PDCA) on vakiintunut osaksi monen korkeakoulun toimintaa ja kehittämisprosesseja. Avoimen tieteen periaatteet ja hyvän tieteellisen käytännön vahvistaminen oli systemaattista useimmissa korkeakouluissa. Tutkimuksen laadunhallinnassa nousi esiin uusia painotuksia, kuten CoARA-aloite ja DORA-julistus.

Suomalaisten korkeakoulujen laadunhallinta täyttää suurelta osin eurooppalaiset laadunhallinnan kriteerit (ESG 2015). Korkeakoulujen on mahdollista edelleen kehittää koulutusohjelmien säännöllistä arviointia (periodic review) ja laadunhallintaa, huolehtia aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen (AHOT) käytäntöjen systemaattisuudesta sekä jatkaa opiskelija- ja osaamislähtöisen koulutuksen kehittämistä. Osaamislähtöisiä opetussuunnitelmia tulee edelleen parantaa, jotta ne tukisivat vielä nykyistä paremmin opiskelijoiden syvällistä oppimista ja työelämävalmiuksia. Opiskelijat tarvitsevat myös enemmän palautetta oppimisestaan.

Korkeakouluissa kerätään runsaasti palautetietoa, mutta tiedon hyödyntämistä ja vastapalautteen antamista tulee vielä lisätä. Selkeät tavoitteet ja kerätyn tiedon tarkoituksenmukaisuus tukevat myös tiedolla johtamista. Erityisesti yhteiskunnallisen vuorovaikutukseen ja vaikuttavuuden seurantaan tarvitaan selkeitä tavoitteita ja mittareita, jotka tukevat korkeakoulujen vaikuttavuuden kehittämistä ja siitä viestimistä.

Korkeakouluja haastavat vähenevät resurssit, opiskelijoiden moninaistuva osaamisen taso ja tuen tarpeet, kansainvälistymisen kasvavat vaatimukset, pienenevät ikäluokat sekä vallitseva geopoliittinen tilanne. Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää korkeakouluilta strategista tiedolla johtamista sekä vahvaa laatutyötä. Korkeakoulutuksen laatu ja laadunkehittäminen korostuvat kansainvälisessä kilpailussa ja syventyvässä eurooppalaisessa yhteistyössä. Korkeakoulujen tulee tunnistaa kehittämiskohteensa ja varmistaa, että niiden toiminta pysyy kilpailukykyisenä muuttuvissa toimintaympäristöissä. Laatuongelmiin tulee tarttua aktiivisesti.

Laatujärjestelmien kehittämisessä korkeakoulujen on hyvä keskittyä siihen, mikä tukee asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja toimintaympäristön muutosten tunnistamista.

Suomalaisen osaamistason nosto

KAPPAS-tutkimus 1 & 2 osoitti puutteita opiskelijoiden perustiedoissa ja -taidoissa (OKM, 2025). Karvin mukaan osaamisen erot näkyvät selvästi jo opintojen alussa, ja opiskelijoiden perustaitoja on tuettava jo ennen korkeakoulua (Huusko & Nurkka, 2025a). Korkeakouluilla on oltava riittävät resurssit opetukseen, ohjaukseen ja pedagogiseen kehittämiseen, jotta ne voivat vastata opiskelijoiden moninaistumiseen ja tukea oppimista tutkittuun tietoon perustuvilla menetelmillä. Myös korkeakoulujen rahoitusmallien tulee tukea osaamisen korkeaa tasoa, eikä ainoastaan tutkintojen määrää tai valmistumisen nopeutta. Rahoitusmallia tulee kehittää suuntaan, jossa korkeakouluja palkitaan osaamisen korkeasta tasosta. Tämä vahvistaisi koko koulutusjärjestelmää ja tukisi osaamistason nousua.

Karvin arviointien mukaan korkeakouluissa käytetään monipuolisia pedagogisia menetelmiä (Toom ym. 2023; Harri ym. 2025), mutta pandemian jälkeiset muutokset ovat lisänneet tarvetta lähiopetukselle ja vuorovaikutukselle. Korkeatasoisen opetuksen ja pedagogisen osaamisen jatkuva kehittäminen tulisi olla yhteisenä kansallisena tavoitteena. Koulutusjärjestelmän tasa-arvon on näyttävä opetuksen määrässä, resursseissa ja tuen rakenteissa. Opetusmuotojen valinta tulee olla pedagogisesti perusteltua. Opiskelijoiden ohjauksen ja pedagogisen tuen tarve on huomioitava nykyistä paremmin.

Osaamistason nostamisen toteutumista edistävät lisäksi koulutuksellisen tasa-arvon vahvistaminen ja sujuvien siirtymien varmistaminen. Opintopolkujen tulee olla selkeitä ja esteettämiä opiskelijoiden taustasta riippumatta. Kun osaaminen kehittyy johdonmukaisesti koko koulutuspolun ajan, korkeakoulut voivat tarjota korkeatasoista, tasavertaista ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin vastaavaa koulutusta.

Korkeakoulujen tulee myös kehittää kotimaisten opiskelijoiden kansainvälisyysosaamista systemaattisesti. Karvin analyysin mukaan opiskelijoiden kansainväliset oppimiskokemukset ja liikkuvuus ovat yhä vähäisiä (Huusko & Nurkka 2024; Huusko & Nurkka 2025b; Pyykkö ym. 2020). Kansainvälisyystaitojen kehittäminen on keskeinen osa työelämätaitoja, eikä se saisi olla vain opiskelijan tai tutkijan oma valinta.

Karvin havaintojen mukaan työelämäyhteistyö on vahvaa ammattikorkeakouluissa, mutta vaihtelevampaa yliopistoissa (Huusko 2025). Työelämän osallistuminen opetussuunnitelmien kehittämiseen edistää osaamisen ajantasaisuutta ja valmistuneiden työelämävalmiuksia. Kun korkeakoulujen tavoitteena on kouluttaa uudistajia ja innovaatioiden kehittäjiä, opiskelijoiden yleisiä työelämävalmiuksia, koulutuksen tutkimusperustaisuutta ja työelämäyhteistyötä tulee vahvistaa erityisesti niillä aloilla, joissa ne ovat olleet vähäisiä. Korkeakoulujen tulee pystyä tukemaan opiskelijoiden ja henkilöstön monialaista, luovaa ja tutkimusperustaista työskentelyä riittävien resurssien ja pedagogisen osaamisen korkean tason avulla sekä toimivissa yhteistyörakenteissa.

Suomalainen korkeakoulutuspolitiikka on pitkään keskittynyt koulutuspaikkoihin, tutkintomääriin ja valmistumisaikoihin. Jatkossa olisi tärkeää kiinnittää enemmän huomioita tosiasialliseen osaamiseen ja koulutuksen laatuun.

Lähteet

Harri, M., Huusko, M., Isoaho, K., Moitus, S., Mustonen, K. & Vuori, H. 2025 (2025). [Laatua ja vaikuttavuutta – Yhteenveto korkeakoulujen kolmannen kierroksen auditoinneista vuosina 2018–2024](#). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Tiivistelmät 1.

Huusko, M. (2025). [Opetussuunnitelmatyön kehittäminen korkeakouluissa](#). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Tiivistelmät 10.

Huusko, M. & Nurkka, N. (2024). [Kansainvälisyysosaamisen kehittäminen korkeakoulutuksessa](#). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Tiivistelmät 3.

Huusko, M. & Nurkka, N. (2025a). [Korkeakouluissa aloittaneiden lähtötason osaaminen ja opintojen läpäisy](#). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Tiivistelmät 2.

Huusko, M. & Nurkka, N. (2025b). [Opiskelija, olisiko aika lähteä kansainväliseen vaihtoon?](#) Karvilla on asiaa -blogi, 1.10.2025.

OKM (2025). [KAPPAS2-hankkeen välituloksia -seminaari - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#). 21.10.2025. Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Pyykkö, R., Tolonen, M., Levä, K., Mahlamäki-Kultanen, S., Pantermöller, M., Pettersson, T., Saarinen, S. & Huusko, M. (2020). [Humanistisen alan korkeakoulutuksen arviointi](#). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 1.

Toom, A., Heide, T., Jäppinen, V., Karjalainen, A., Mäki, K., Tynjälä, P., Huusko, M., Nurkka, N., Vahtivuori-Hänninen, S. & Karvonen, A. 2023. [Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arviointi](#). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 22.